7.2.2023

Ympäristöministeriö
Ympäristönsuojeluosasto
Jarmo Muurman, ympäristöneuvos

Suomen ennakkovaikuttamislinjaukset EU:n tulevaan raaka-ainealoitteeseen, EU/1445/2022-TEM-2

Ympäristöministeriö pitää valtioneuvoston kannan mukaisesti komission toimia raaka-ainetarpeen tyydyttämiseksi tarpeellisina, mutta korostaa, että tarkemmat kannat on tarpeen muodostaa vasta komission annettua asiaa koskevat ehdotuksensa.

Ympäristöministeriö pitää välttämättömänä sitä, että raaka-ainehuoltoa tarkastellaan kokonaisuutena, ja raaka-aineiden tarpeen tyydyttämisessä huomioidaan kattavasti niin primääriset kuin sekundääriset tuotantomahdollisuudet (E 36/2020 vp). Suomi on aiemmissa kannoissaan (E 64/2020 vp) tuonut esiin materiaalien kiertoon perustuvan kiertotalouden merkityksen ja korostaa tätä myös raaka-ainealoitteiden valmistelun osalta. Erityisesti kriittisten raaka-aineet, joiden kierrätysasteet ovat vielä matalia, ovat välttämättömiä Suomen ja Euroopan vihreässä ja digitaalisessa siirtymässä. Kokonaistarkastelussa tulisi kiinnittää huomiota myös raaka-aineiden pysyvyyteen tuotteissa ja muissa käyttökohteissa sekä raaka-aineiden säästeliääseen ja kestävään käyttöön.

Ympäristöministeriö korostaa erityisesti tarvetta kohdistaa tutkimus- ja innovaatiotoimintaa kiertotalouden ratkaisuihin. TKI-toiminnassa tärkeänä näkökulmana tulisi olla myös vaihtoehtoisten materiaaliratkaisujen, kuten biopohjaisten tuotteiden kehittäminen, josta Suomessa on kannustavia esimerkkejä. Huoltovarmuuden sekä ympäristön kannalta on tärkeää painottaa uusiutuvien eurooppalaisten materiaalivirtojen hyödyntämistä uusiutumattomien sijasta.

Ympäristöministeriö korostaa, että kierrätysmateriaalien hyödyntämistä tulisi vauhdittaa myös muilla politiikkatoimilla. Kierrätysvelvoitetta ja standardointia on hyvä tarkastella mahdollisina EU-tason politiikkatoimina.

Ympäristöministeriö suhtautuu hyvin varauksellisesti ajatukseen, että joihinkin raaka-ainehankkeisiin sovellettaisiin poikkeavia lupamenettelyitä. Ministeriö katsoo, että mikäli yleisesti käytössä olevia menettelyitä ja niiden sujuvoittamista tarkastellaan, on se tehtävä ympäristö- ja ilmastotavoitteista tinkimättä. Lupamenettelyjen sujuvassa läpiviennissä painopisteen tulisikin olla jäsenmaiden lupakäsittelijöiden asiantuntemuksen ja resurssien vahvistamisessa sekä luvanhakijaa ja –käsittelijää tukevien tietoteknisten ratkaisujen kehittämisessä ja automatisoinnissa.

Kaivostoimintaan liittyvä yleinen hyväksyttävyys vaikuttaa merkittävästi hankkeiden etenemisen aikatauluun ja siten myös EU:n mahdollisuuksiin parantaa unionin raaka-ainehuollon resilienssiä. Ympäristöministeriö pitää tärkeänä, että komissio huomioi valmistelutyössään kaivostoiminnan ekologiset, sosiaaliset ja taloudelliset vaikutukset tasapainoisella tavalla, jossa korostuu kiertotalousosaamisen hyödyntäminen.